

KOMMUNGEMENSAM VERKSAMHETSHANDBOK

Fastställt av
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig
Strategi soc hållbarhet Louise Weidolf

Datum
2018-10-15

1 (6)

På lika villkor - hbtq-handlingsplan 2016-2020

Inledning

Homosexuella, bisexuella och transpersoner löper större risk att drabbas av olika former av ohälsa än den övriga befolkningen. Många hbtq-personer (homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera personer) kränks och osynliggörs. Erfarenhet av och rädsla för diskriminering, våld och trakasserier på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck och hatbrott är vanligare förekommande bland hbtq-personer än bland övriga befolkningen. Mest utsatta är de personer som överskrider normer för könsidentitet och/eller könsuttryck, transpersoner.

I januari 2014 antog regeringen en strategi för lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck. Denna bygger på fokusområden som bedöms ha central betydelse för hbtq-personers lika rättigheter och möjligheter. De sex fokusområden som strategin omfattar är våld, diskriminering och andra kränkningar, unga hbtq-personer, hälsa, vård och sociala tjänster, privat- och familjeliv, kulturområdet samt civila samhället.

Fullmäktige i Kalmar kommun tog 2013 beslut om att en handlingsplan ska tas fram för att hbtq-perspektivet ska arbetas in och bli en del i den ordinarie verksamheten. Förutom regeringens strategi för lika rättigheter och möjligheter så utgör Diskrimineringslagen (2008:567) grund för policyn tillsammans med Kalmar kommuns värdegrund:

Kvalitetspolicy

- Vi möter dig med respekt och engagemang.
- Vi finns här för dig.

Miljöpolicy

- Vi arbetar målmedvetet för att nå ett hållbart samhälle ekonomiskt, ekologiskt och socialt.

Arbetsmiljöpolicy

- Vi eftersträvar en trygg arbetsmiljö där människor trivs, utvecklas och känner sig delaktiga.

Vision

”Hos oss erbjuds alla människor, i såväl stad som land och oavsett etnicitet, kön eller sexuell orientering, goda möjligheter att uppnå livsmål och förverkliga drömmar. Vår strävan efter kulturell och mänsklig mångfald bidrar till attraktivitet liksom jämlikhet och jämställdhet. Vi möter människor med en genuint välkomnande och tillåtande attityd.”

Ur Vision Kalmar 2020

Handlingsplan

- **Kompetensutveckla** - Förtroendevalda, chefer och medarbetare i Kalmar kommun ska ha normkritisk- och hbtq-kunskap för att kunna garantera likvärdig behandling och för att främja jämlika levnadsvillkor.
- **Bemöta** - Alla som har kontakt med Kalmar kommun bemöts, oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, sexuell läggning på ett respektfullt och lyhört sätt.
- **Synliggöra** - Hbtq-personer ska känna sig inkluderade och synliggjorda i kommunens arbete.
- **Möjliggöra** - I Kalmar kommun skapar vi en livsmiljö präglad av trygghet, tillgänglighet, kvalitet, jämlikhet, öppenhet och nyfikenhet.

Till varje område följer aktiviteter.

Uppföljning

Dokumentet följs upp en gång per mandatperiod i samband med att ett nytt Valfärdsbokslut tas fram. Strategerna för social hållbarhet ansvarar för uppföljningen.

Uppföljningen sker utifrån underlag på kommunal, nationell och internationell nivå.

Begrepp	
Normer	Oskrivna regler, förväntningar och ideal som handlar om vad som anses vara positivt, önskvärt och fördelaktigt och vad som inte är det. Normer är situationsberoende, föränderliga över tid och formas utifrån maktförhållanden.
Heteronorm	Enligt heteronormen förväntas människor vara antingen kvinna eller man och ingenting annat, och man talar om dessa två som motsatta kön. Kvinnor och män förväntas vara olika; feminina respektive maskulina. Alla förväntas vara heterosexuella och eftersträva monogama parförhållanden. Att följa eller inte uppenbart avvika från normen ger ekonomiska, politiska och sociala fördelar.
Kön	Begreppet kön är en socialt konstruerad kategori som används för att dela in människor i grupperna kvinnor och män. Kön kan delas in i fyra olika delar: Biologiskt kön - Definieras utifrån inre och yttre könsorgan, könskromosomer och hormonnivåer. Biologiskt kön avgörs av hur den fysiska kroppen ser ut. Juridisk kön - Det kön som står registrerat i folkbokföringen, pass eller legitimation. Juridiskt kön framgår också av den näst sista siffran i svenska personnummer. I Sverige finns bara två juridiska kön: man eller kvinna. Alla barn som föds tilldelas ett juridiskt kön baserat på ens biologiska kön. Könsidentitet/mentalt kön - En persons självupplevda kön, det vill säga det kön en person känner dig som. Ingen utom personen själv kan bestämma detta och var och en har rätt att själva avgöra vilken könsidentitet en har. Könsuttryck - Hur en person uttrycker sitt kön. Det görs till exempel genom kläder, kroppsspråk, frisyr, smink, socialt beteende och röst.
Köna	Tillskriva något ett speciellt kön.
Hen/den	Könsneutrala pronomen som främst används om personer som varken identifierar sig som kvinnor eller män utan till exempel är intergender, genderqueer, ickebinära. Hen och den används också i situationer då en persons könstillhörighet är okänd.
Hbtq-personer	Benämning på homosexuella, bisexuella, transpersoner och queera personer som grupp.
Sexuell läggning	Homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning (juridisk definition).
Heterosexuell person	En person som blir kär i, eller attraheras av, personer av annat kön än sig själv.
Homosexuell person	En person som blir kär i, eller attraheras av, personer av samma kön som sig själv.
Bisexuell person	En person som blir kär i, eller attraheras av, personer oberoende av kön.
Transpersoner	Transperson är ett paraplybegrepp. Med transpersoner menas oftast personer som genom sina könsuttryck och/eller könsidentiteter avviker från könsnormen. Transpersoner kan också välja att inte definiera sitt kön alls. Att vara transperson har inte något med personens sexuella läggning att göra. Det hänger istället ihop med personens könsidentitet och könsuttryck och hur dessa relateras till personens biologiska kön. Transpersoner kan vara hetero-, homo-, bi- eller asexuella eller definiera sin sexuella läggning på annat sätt, precis som vem som helst.
Transsexuell	En person som upplever sig vara av annat kön än det juridiska kön en tilldelades vid födseln och som har en vilja att förändra kroppen helt eller delvis med exempelvis kirurgi eller hormonbehandling. Transsexualism är en medicinsk diagnos som för vissa innebär ett övergångsstadium tills en har korrigerat sin kropp. Andra fortsätter att definiera sig som transsexuella eller före detta transsexuella även efter korrigeringen.
Transvestit	En person som ibland eller alltid, helt eller delvis, iklär sig eller använder sig av ett annat köns kläder och/eller andra attribut.
Ickebinär	En person som identifierar sig som mellan, bortom eller med båda könskategorierna kvinna/man kan kalla sig ickebinär. Ibland används ickebinär som ett paraplybegrepp för olika könsidentiteter som inte följer tvåkönsnormen. Ickebinär betyder inte samma sak för alla som definierar sig som det. En del känner sig som både tjej och kille. Andra känner att de befinner sig mellan de kategorierna. Många ickebinära identifierar sig inte med något kön alls.
Cis-personer	En person vars juridiska kön, biologiska kön, könsidentitet och könsuttryck är linjärt, hänger ihop och alltid har hängt ihop enligt normen. Exempelvis en person som föds med penis, ser sig själv som kille och har könet man registrerat som kön i folkbokföringen. Ordet rör könsidentitet och könsuttryck och har ingenting med sexuell läggning att göra. Cis är latin för "på samma sida".

Queer	Ett brett begrepp som kan betyda flera olika saker men i grunden är ett ifrågasättande av heteronormen. Många ser sin könsidentitet och/eller sin sexualitet som queer. Queer kan innebära en önskan att inkludera alla kön och sexualiteter eller att inte behöva identifiera/definiera sig.
-------	---

Handlingsplan hbtq – aktiviteter/år 2016-2020

2016

Område	Aktivitet	Ansvarig
Kompetensutveckla	Kommunens förtroendevalda ska ha grundkunskap i normkritik- och hbtq-frågor. Genomförande: Del i respektive nämnds utbildning.	Kommunledningskontoret tillsammans med resp. förvaltning
Bemöta	Varje förskolas och skolas årliga plan mot diskriminering och kränkande behandling (likabehandlingsplan) ska innehålla strategier för och uppföljning av likabehandling utifrån diskrimineringslagstiftningen och skollagen.	Barn- och ungdomsförvaltningen och Södermöre kommunalförvaltning
Synliggöra	Kommunens bibliotek och skolbibliotek synliggör litteratur, tidskrifter och filmer utifrån hbtq-perspektivet.	Kultur- och fritidsförvaltningen, Barn- och ungdomsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning
Synliggöra	Regnbågsflaggan hissas vid relevanta aktiviteter.	Kommunledningskontoret
Synliggöra	Att det, när det är relevant att ange kön, i enkäter läggs till alternativet ”annat/inget kön”.	Samtliga
Möjliggöra	Utreda om att ge stöd till sociala mötesplatser för hbtq-personer. Ex. på genomförande: 1. Ekonomiskt bidrag 2. Upplåta lokaler med rätt förutsättningar för hbtq-personer, ex. utifrån trygghetsperspektivet.	Kultur- och fritidsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning, Omsorgsförvaltningen

2017

Område	Aktivitet	Ansvarig
Kompetensutveckla *)	Fördjupad hbtq-kunskap för chefer. Genomförande: Halvdagsutbildning, verktygsinriktad, 4 olika tillfällen att välja på.	Kommunledningskontoret tillsammans med resp. förvaltning
Kompetensutveckla	Hbtq-kunskap för chefer. Genomförande: Del i kommunens chefskörkort.	Kommunledningskontoret
Kompetensutveckla	Medarbetare ska ha grundkunskap i normkritik- och hbtq-frågor. Genomförande: Del i kommunens introduktionsprogram för nyanställda.	Kommunledningskontoret
Kompetensutveckla	Medarbetare ska ha grundkunskap i normkritik- och hbtq-frågor. Genomförande: Planeras i samråd mellan social strateg, personalutvecklare och i förekommande fall nätverksutvecklare/enhetsutvecklare.	Kommunledningskontoret tillsammans med resp. förvaltning
Bemöta	Kommunen ska tillsammans med föreningslivet arbeta med attitydfrågor utifrån diskrimineringsgrunderna där diskriminering och kränkningar på grund av sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck är en del. Detta görs exempelvis genom kultur- och fritidsförvaltningens arbete med likabehandlingsplaner inom Säker och Trygg förening och/eller utifrån Riks idrottsförbundet policy mot diskriminering.	Kultur- och fritidsförvaltningen, Södermöre kommunalförvaltning, Socialförvaltningen

Synliggöra	Kommunens utbildningsmaterial synliggör olika familjekonstellationer. Ex. att hbtq-personer och regnbågsfamiljer finns representerade i barnböcker och läromedel men också att ex. läromedel tar upp hbtq på ett korrekt sätt. Genomförande: Vid nyinköp av utbildningsmaterial.	Barn- och ungdomsförvaltningen, Södermøre kommunaldelsförvaltning
-------------------	---	---

2018 - 2020

Område	Aktivitet	Ansvarig
Kompetensutveckla *)	Fördjupad hbtq-kunskap för särskilda personalkategorier. Planeras i samråd mellan social strateg, personalutvecklare och i förekommande fall nätverksutvecklare/enhetsutvecklare.	Kommunledningskontoret tillsammans med resp. förvaltning
	Kommunens förtroendevalda ska ha grundkunskap i normkritik- och hbtq-frågor. Genomförande: Del i utbildningen av nyvalda politiker.	Kommunledningskontoret
	Hbtq-certifiering/diplomering, delar av verksamheten.	Kommunledningskontoret tillsammans med resp. förvaltning
	Kalmar kommuns hbtq-policy skall beaktas vid framtagande av kravställningar till upphandlingsunderlagen och utgöra en del i avtalsinnehållet där det är relevant.	Serviceförvaltningen
Bemöta	Respektive verksamhet vidtar årligen, utifrån framtaget material, åtgärder för att göra medarbetarna medvetna om situationer då de kan bidra till att bryta heteronormen.	Samtliga
Synliggöra	Information och kommunikation från kommunen ska såväl språkligt som bildmässigt omfatta, eller inte exkludera, hbtq-personer. Genomförande: Hbtq-perspektivet inkluderas vid produktion av nytt material och vid uppdatering av informationsmaterial, blanketter, enkäter, annonser, webbsidan etc.	Samtliga men särskilt kommunledningskontoret
	Se över rutiner och arbetsmiljö för att säkerställa att synliggörandet av hbtq-perspektivet även omfattar personalen i kommunen.	Kommunledningskontoret
Möjliggöra	Översyn av omklädningsrummen i kommunens idrottslokaler utifrån ett hbtq-perspektiv.	Serviceförvaltningen i dialog med verksamheterna
	Avveckla könade toaletter i kommunens lokaler.	Serviceförvaltningen i dialog med verksamheterna
	Utreda om att kunna erbjuda skyddat boende vid behov för hbtq-personer.	Socialförvaltningen